

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti

O.Sh.Bazarov

2024 yil

Ro'yhatga olindi № 05/02/024

7 iyun 2024 yil

STATISTIKA

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400000	- Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000	- Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60411200	- Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Fan/modul kodi STATIS 6	O'quv yili 2024-2025	Semestr 4	Kreditlar 6	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Statistika	90	90	180
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda bozor iqtisodiyoti sharoitida statistikaning nazariy, uslubiy va amaliy masalalarini har taraflama o'rgatish, bozor hodisalari o'rtasidagi sabab-oqibat bog'lanishlarini ochish uchun korrelyatsion-regression tahlilni qo'llay olish, statistik kuzatish natijasida olingan ma'lumotlarni kompyuter dasturlari yordamida yechish, olingan natijalar bo'yicha xulosa va takliflar qilish hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifalari – talabalarda statistikaning predmeti va metodi, uning ahamiyati va roli haqida chuqur bilimga ega bo'lish, ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlardagi sodir bo'ladigan hodisalar to'g'risidagi ilmiy va tajribaviy gipotezalarni statistik tekshirish, statistika amaliyotida qo'llaniladigan hisobot shakllarini to'ldirish to'g'risida tasavvurga ega bo'lishni ta'minlash va ushbu sohada vujudga kelishi mumkin bo'lgan amaliy muammolarni yechishda statistik usullar hamda zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalana olishni o'rgatishdan iborat.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">1-mavzu. Statistika faniga kirish, fanning predmeti va uslubi</p> <p>Statistika predmeti. Statistikacha tafakkur, ehtimollar, katta sonlar qonuni, statistik qonuniyatlar. Hozirgi zamon O'zbekiston davlat statistikasi va halqaro statistika. Statistik ko'rsatkichlarning mazmuni va ahamiyati. Statistik jadvallar. Jadval turlari va tuzish qoidalari. Statistik tasniflashning mohiyati va ahamiyati. Statistik to'plam mazmuni va xususiyatlari. O'rtacha miqdorlarning mohiyati va ahamiyati. Variatsiya mohiyati va uni o'lchash zaruriyati. Variatsion kenglik. Tanlanma kuzatish haqida umumiy tushuncha. O'zaro bog'lanishlar haqida tushuncha va ularning turlari. Dinamika qatorlari, ularning tarkibiy unsurlari va turlari. Indeks so'zining lug'aviy ma'nosi va qo'llanishi. Statistika balans usulining mohiyati va ahamiyati. O'zbekiston milliy hisoblar tizimi – iqtisodiy statistikaning uslubiy negizi. Aholi statistikasi. Mehnat bozori statistikasi. Milliy boyluk statistikasi. Yalpi ichki mahsulot statistikasi. Milliy daromad va milliy hisoblar tizimidagi boshqa daromad ko'rsatkichlari. Tashqi iqtisodiy faoliyat statistikasi. Moliya-kredit tizimi statistikasi. Aholi turmush darajasi statistikasi.</p>			

2-mavzu. Statistika kuzatish uslubi.

Hozirgi zamon O'zbekiston davlat statistikasi va halqaro statistika. Statistika kuzatish mohiyati va uning oldiga qo'yiladigan talablar, kuzatish obyekti va subyekti. Statistika kuzatishni tayyorlash uslubi. Statistika kuzatish turlari. Hisobot, maxsus tashkil etiladigan kuzatish, biznes - tekshirishlar va ro'yxatlar. Statistika kuzatish xatolari va ularni aniqlash yo'llari.

3-mavzu. Statistika jamlash va guruhlash

Statistika jamlashning mazmuni va uni masalalari. Jamlash tushunchasini tor va keng ma'nolarda talqin etish. Statistika guruhlashning mohiyati va uni ijtimoiy-iqtisodiy hodisalarni tahlil qilishda ahamiyati. Guruhlash turlari. Atributiv va miqdoriy guruhlash. Oddiy guruhlash. Ko'p o'lchovli guruhlash va uning turlari: kombinatsion guruhlash; irearxik guruhlash. Guruhlash tuzish qoidalari. Guruhlash belgisi. Guruhlar soni. Guruhlar oralig'i. Statistika tasniflash va uning o'ziga xos xususiyatlari. Statistika to'plam tuzilishi va ijtimoiy-iqtisodiy hodisalar o'rtasidagi bog'lanishlarni o'rganishda guruhlash usulini qo'llash ahamiyati. Taqsimot qatorining mohiyati va uni tarkibiy unsurlari. Taqsimot qatorlari turlari. Atributiv va variatsion qatorlar. Variatsion qatorlar turlari: diskret va oraliqli qatorlar. Taqsimot qatorlari grafiklari: gistogramma; poligon; kumulyata; ogiva.

4-mavzu. Statistika jadval va grafiklar.

Statistika jadvallar. Jadval turlari va ularni tuzish qoidalari. Grafiklar haqida tushuncha, statistikada ularning roli va ahamiyati. Grafiklarning turlari va asosiy elementlari. Chiziqli va yassi diagrammalar. Sektorli diagrammalar. Kvadrat va doira shakldagi diagrammalar. Tasvirli (suratli) diagrammalar. Statistika xaritalar. Iqtisodiy jarayonlar rivojlanishini jadvallar va grafiklarda ifodalash. Asosiy tushuncha va atamalar.

5-mavzu. Statistika ko'rsatkichlar.

Statistika ko'rsatkichlarning mazmuni va ahamiyati. Statistika ko'rsatkichlarning turlari va tasnifi. Mutlaq va nisbiy ko'rsatkichlar. Nisbiy ko'rsatkichlarning tasnifi. Nisbiy miqdorlar orasidagi bog'lanishlar. Milliy mahsulot va daromadlarning doiraviy aylanmasi -makroiqtisodiy ko'rsatkichlar tizimining asosi. Makroiqtisodiy ko'rsatkichlar tizimi. Bozor iqtisodiyoti jarayonlarini tahlil qilishda qo'llaniladigan halqaro standart ko'rsatkichlar.

6-mavzu. O'rtacha miqdorlar.

O'rtacha miqdorlarning mohiyati va ahamiyati. O'rtacha miqdor turlari va ularni hisoblash tartibi. O'rtacha arifmetik xossalari. O'rtacha arifmetikni "shartli moment" usulida hisoblash. Iqtisodiy hodisalarni o'rganishda arifmetik o'rtachani qo'llash. O'rtacha geometrik miqdor. Nisbiy o'zgarishlar uchun o'rtacha geometrikni aniqlash. Nisbiy o'zgarish asosida o'rtacha geometric darajasini aniqlash. O'rtacha arifmetikning matematik xossalari. O'rtacha garmonik. O'rtacha kvadratik. O'rtacha kub. Darajali o'rtachalar. Tuzilmaviy o'rtacha ko'rsatkichlar. Mediana. Moda. Kvantililar.

7-mavzu. Variatsiya ko'rsatkichlari.

Variatsiyaning mohiyati va uni o'lchash zaruriyati. Variatsion kenglik. O'rtachasi kvadrat tafovutning (dispersiya) va o'rtacha kvadratik tafovut. Dispersiya va o'rtacha kvadratik tafovut xossalari. Dispersiya va o'rtacha kvadratik tafovutni hisoblashning soddalashtirilgan usullari. Dispersiyalarni qo'shish qoidasi va uni bozor hodisalarini tahlil qilishda qo'llash. Muqobil (alternativ) belgi dispersiyasi. O'rtacha mutlaq tafovut. Kvartil tafovuti va nimkvartil kenglik. Variatsiya koeffitsiyentlari. Asimmetriya ko'rsatkichlari. Ekssess me'yorlari. Variatsiya ko'rsatkichlarining optimal chegaralari. Konsentratsiyalanish, ixtisoslashish va monopollashtirish ko'rsatkichlari. Dispersion tahlil.

8-mavzu. Tanlanma kuzatish.

Tanlanma kuzatish haqida umumiy tushuncha. Tanlanma reprezentativligi va uni ta'minlaydigan tanlash usullari. Tanlanma kuzatish xatolarini aniqlash. Tanlanmaning zaruriy miqdorini aniqlash. Tanlanma kuzatish ma'lumotlarini bosh to'plamga tarqatish. Gipotezalarni statistik tekshirish asoslari. Taqsimot qonuni haqidagi gipotezani baholash. O'rtacha miqdorlar haqidagi gipotezalarni tekshirish.

9-mavzu. Korrelyatsion va regression tahlil.

O'zaro bog'lanishlar haqida tushuncha va ularning turlari. Regression va korrelyatsion tahlil vazifalari va uning bosqichlari. Boshlang'ich ma'lumotlar asosida to'g'ri chiziqli regressiya tenglamasi va korrelyatsiya koeffitsiyentini aniqlash. Ranglar korrelyatsiya koeffitsiyenti. Guruhlangan ma'lumotlar asosida to'g'ri chiziqli regressiya tenglamasini aniqlash. Korrelyatsion jadval. Egri chiziqli regressiya tenglamalarini aniqlash. Bir omilli regressiya tenglamasini baholash va tahlil qilish. Ko'p o'lchovli korrelyatsiya. Muhim va mohiyatli omillarni tanlash. Ko'p omilli chiziqli regressiya tenglamasini aniqlash. Ko'p o'lchovli va xususiy korrelyatsiya koeffitsiyentlari. Ko'p o'lchovli regressiya tenglamalarini baholash va tahlil qilish. Bir va ko'p omilli bog'lanish natijalarini tarkibiy qismlarga ajratish usullari. Korrelyatsion – regression modellardan iqtisodiy tahlil va istiqbolni baholashda foydalanish yo'llari. Omillar tahlili va bosh komponentlar usuli. Atributiv belgilar orasidagi bog'lanishlarni o'lchash usullari.

10-mavzu. Dinamikani statistik o'rganish usullari.

Dinamika qatorlari, ularning tarkibiy unsurlari va turlari. Dinamika qatorlarini tahlil qilish ko'rsatkichlari. Dinamika o'rtacha ko'rsatkichlarini hisoblash yo'llari. Dinamika tendensiyalarini aniqlash usullari. Uzoq muddatli (asriy) rivojlanish tendensiyalarini aniqlash usullari. Davriy yoki siklik tebranishlarni o'rganish usullari. Mavsumiy tebranishlarni o'rganish usullari. Dinamika qatorlarida avtokorrelyatsiyani aniqlash usullari. Dinamika qatorlarida lag aniqlash usullari. Dinamika qatorlari korrelyatsiyasini o'lchash usullari.

11-mavzu. Iqtisodiy indekslar.

Indeks soʻzining lugʻaviy maʼnosi va qoʻllanishi. Iqtisodiy indekslar haqida umumiy tushuncha (mohiyati, ahamiyati va funksiyalari). Indekslarning turlari va tasnifi. Yakka indekslar. Zanjirsimon, oʻzgarmas asosli va oʻzgaruvchan asosli yakka indekslar. Yakka indekslarning xossalari. Vaznsiz umumiy indekslar. Vaznli oʻrtacha indekslar. Bazis vaznli agregat indekslar. Laspeyres indekslari. Joriy vaznli agregat indekslar. Paashe indekslari. Laspeyres va Paashe indekslarining qiyosiy tahlili. Boshqa shakldagi agregat indekslar. Guruhiy indekslar va ularni iqtisodiy samaradorlik koʻrsatkichlarini tahlil qilishda qoʻllash. Oʻzaro bogʻlangan indekslar. Sanoat mahsuloti indekslari. Yalpi ichki mahsulot jismoniy hajmi indeksi va deflyatori. Isteʼmol narxlari indeksi. Ishlab chiqaruvchilar narxlari indeksi. Qishloq xoʻjaligi mahsulotlari narxlari indeksi.

12-mavzu. Oʻzbekiston milliy hisoblar tizimi – iqtisodiy statistikaning uslubiy negizi

Milliy hisoblar tizimi haqida tushuncha. Iqtisodiy rivojlanish darajasini va dinamikasini xarakterlaydigan oʻzaro bogʻliq boʻlgan koʻrsatkichlar tizimi. Milliy hisoblar tizimi hisoblamalari tasnifi va ularni tuzish tamoyillari. Ishlab chiqarish hisoblamasining koʻrsatkichlari va uning uslubiyati. Daromadlarni hosil boʻlish hisoblamasining koʻrsatkichlari va uning oʻziga xos xususiyatlari. Birlamchi daromadlar tushunchasi. Daromadlarni taqsimlash hisoblamasining koʻrsatkichlari va uning oʻziga xos uslubiyati. Yalpi ichki mahsulot – milliy hisoblar tizimining asosiy koʻrsatkichi. Yalpi milliy daromadni taqsimlash va qayta taqsimlash. Mavjud milliy daromad. Sof milliy daromad. Mavjud milliy daromad va sof milliy daromadni hisoblash usullari. Tashqi dunyo bilan aloqalarini xarakterlaydigan tovar va xizmatlar hisoblamasini tuzishning oʻziga xos xususiyatlari. Ayrim institusional sektorlar uchun tuziladigan hisoblamalarining oʻziga xos xususiyatlari.

13-mavzu. Aholi statistikasi

Aholi soni va tarkibini statistik oʻrganish. Doimiy va mavjud aholi soni, ular orasidagi bogʻlanish. Aholi sonini aniqlash, oʻrtacha aholi sonini hisoblash usullari. Aholi soni dinamikasi koʻrsatkichlari. Aholini jinsi, millati, oilaviy holati, maʼlumotli darajasi va boshqa belgilar boʻyicha oʻrganish. Aholini hududlar boʻyicha joylashishi. Shahar va qishloq aholisi. Aholining tabiiy va mexanik harakati statistikasi. Aholining tabiiy va mexanik harakati haqida tushuncha. Aholining tabiiy harakatini ifodalovchi absolyut va nisbiy koʻrsatkichlar: tugʻilishi, vafot etishi, tabiiy oʻsishi. Tugʻilish va vafot etishning umumiy va maxsus koeffitsiyentlari. Aholi migratsiyasi turlari. Aholi migratsiyasining absolyut va nisbiy koʻrsatkichlari. Hozirgi kundagi aholi mexanik harakatining oʻziga xos xususiyatlari. Nikohdan oʻtish va undan oʻchish koʻrsatkichlari. Oʻrtacha umr koʻrish koʻrsatkichi va kelajakdagi aholi sonini hisoblash usullari. Aholi haqidagi statistik maʼlumot manbalari.

14-mavzu. Mehnat bozori statistikasi

Iqtisodiy faol aholi tushunchasi. Uning soni va tarkibi. Bandlilik va ishsizlik statistikasi. Iqtisodiy nafaol aholi tushunchasi. Uning soni va tarkibi. Mehnat resurslari statistikasi. Mehnat resurslari sonini hisoblash usullari. Mehnat resurslari balansi. Uning sxemasi va ko'rsatkichlar tizimi, uni tahlil qilishning asosiy yo'nalishlari. Iqtisodiyotda band bo'lganlarning faoliyat sohasi, mulk formasi, xo'jalik yuritish formasi va mamlakat hududlari bo'yicha taqsimlanishini statistik o'rganish. Korxonalar va tashkilotlarning xodimlarini asosiy va asosiy bo'lmagan faoliyatlari bo'yicha taqsimlanishi. Sanoat, qishloq xo'jaligi va boshqa tarmoqlardagi asosiy xodimlar kategoriyalari. Iqtisodiyot tarmoqlarida band bo'lgan xodimlar soni. Ro'yxatdagi va ishga kelgan xodimlar soni. Smenalik koeffitsiyenti, smenalik rejimidan foydalanish statistikasi. Ish joyi va smenasidan to'liq foydalanish ko'rsatkichi. Ish vaqtini yo'qotishlar.

15-mavzu. Milliy boylik statistikasi

Milliy boylik va milliy mulk haqida tushuncha va bu sohada statistikaning vazifalari. Milliy boylik tarkibi. Milliy mulk va tabiiyresurslar tarkibi. Milliy hisoblar tizimida iqtisodiy aktivlar tushunchasi va tarkibi. Aktiv va passivlar balansi. Tabiiy resurslar tarkibi. Yer fondini statistik o'rganish. Foydali qazilma boyliklari, suv va gidroenerjik resurslarni statistik o'rganish. Milliy boylik elementlarini joriy va o'zgarimas baholarda hisoblash va ular dinamikasini o'rganish. Uskunalarining smenalik koeffitsiyenti. Ayrim tarmoq uskunalaridan foydalanish ko'rsatkichlarining o'ziga xos xususiyatlari. Material aylanma mablag'lar (aylanma fondlar, aylanma kapital) haqida tushuncha va bu sohada statistikaning vazifalari. Mahsulot, aylanma mablag'lar hajmi va tarkibini statistik o'rganish. Ulardan foydalanish darajasini tahlil qilish usullari. Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish xarajatlarini mahsulot zaxiralari bilan ta'minlanganlik darajasi. Material oborot mablag'larining aylanish ko'rsatkichlari.

16-mavzu. Yalpi ichki mahsulot statistikasi

Yalpi ichki mahsulot hajmini hisoblash usullari. Yalpi ichki mahsulotni ishlab chiqarish usulida hisoblash. Yalpi ishlab chiqarish ko'rsatkichini. Yalpi ichki mahsulotni taqsimlash usulida hisoblash. Yalpi ichki mahsulotni oxirgi foydalanish usulida hisoblash. Asosiy kapitalni yalpi jamg'arish. Material aylanma mablag'lar zahiralarning ortishi. Tovar va xizmatlarning sof eksporti. Nominal va real yalpi ichki mahsulot. Ayrim tarmoqlar mahsulotlari hajmini hisoblashning o'ziga xos xususiyatlari.

17-mavzu. Milliy daromad va milliy hisoblar tizimidagi boshqa daromad ko'rsatkichlari

Dj Xiksning daromad haqidagi ta'limoti. Yangi MHTda Dj Xiksning ta'limotiga kiritilgan aniqliklar. Nominal va real daromad. Daromad hajmiga ta'sir etuvchi ekstensiv va intensiv omillar. Milliy daromadni taqsimlash, qayta taqsimlash va oxirgi foydalanish statistikasi. Yalpi milliy daromad, sof milliy

mavjud daromad, yalpi milliy jamg'arish, sof milliy jamg'arish ko'rsatkichlari statistikasi.

18-mavzu. Tashqi iqtisodiy faoliyat statistikasi

Tashqi iqtisodiy aloqalar statistikasining o'rganish obyekti va ko'rsatkichlar tizimi. Mamlakatning xalqaro mehnat taqsimotida qatnashish darajasini ifodalovchi ko'rsatkichlar. Bojxona statistikasi – tashqi savdo statistikasining axborotlar bazasi. Eksport va importning ta'rifi. Eksport va importni hisoblashning umumiy va maxsus tizimi. Eksport va importni baholash. Tashqi savdo ko'rsatkichlari. Eksport hajmi, import hajmi, eksport va importni tovarlari va geografiyasi bo'yicha tarkibi, tashqi savdo oboroti, tashqi savdo qoldig'i. Tashqi iqtisodiy faoliyatni statistik o'rganish usullari. Tashqi savdo indeksleri. Tashqi savdo shartlarini statistik tahlili. Tashqi savdo samaradorligi ko'rsatkichlari. Tashqi savdo holatini va xom-ashyo ta'minotini ifodalovchi ko'rsatkichlar.

19-mavzu. Moliya-kredit tizimi statistikasi

Davlat byudjeti statistikasining vazifalari. Davlat byudjeti. Davlat byudjeti daromadlari va harajatlari tarkibi. Byudjet defitsitini moliyalashtirish manbalari. Byudjet daromadlari tarkibi. Byudjet harajatlari tarkibi. Bank statistikasining asosiy ko'rsatkichlari. Bank tizimi. Bank aktivlari va resurslari. Bank depozitlari. Pul muomalasi statistikasi. Pul muomalasini ifodalaydigan statistik ko'rsatkichlar tizimi. Pul massasi. Pul massasining aylanish tezligi. To'lov balansi.

20-mavzu Aholi turmush darajasi statistikasi

Aholi turmush darajasini ifodalovchi ijtimoiy-iqtisodiy indikatorlar tizimi. Milliy hisoblar tizimidagi aholi turmush darajasini ifodalovchi ko'rsatkichlar. Yalpi mavjud daromad va uy xo'jaliklarning mavjud tuzatish kiritilgan yalpi daromadlari, uy xo'jaliklarning oxirgi iste'moli va x.k. Uy xo'jaliklari byudjetini statistik kuzatish. Ijtimoiy infratuzilma statistikasining ko'rsatkichlari. Ijtimoiy soha tarmoqlari: ta'lim statistikasi, madaniyat va san'at, sog'liqni saqlash statistikasi, turmush, dam olish, jismoniy tarbiya va sport, ilm va yangiliklar, aholini turar joy bilan ta'minlash, turar joy va kommunal xizmatlar sifati, atrof muhit statistikasi, tabiiy resurslaridan foydalanishni statistik ko'rsatkichlari va ularda qo'llanadigan ko'rsatkichlar tizimi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar (fan bo'yicha laboratoriya ishlari va kurs ishlari mo'ljallanmagan)

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Statistika faniga kirish, fanning predmeti va uslubi.
2. Statistik kuzatish uslubiyati,
3. Statistik jamlash va guruhlash.
4. Statistik jadval, grafiklar.
5. Statistik ko'rsatkichlar.
6. O'rtacha miqdorlar

7. Variatsiya ko'rsatkichlari.
8. Tanlanma kuzatish.
9. Korrelyatsion va regression tahlil.
10. Dinamikani statistik o'rganish usullari
11. Iqtisodiy indekslar.
12. O'zbekiston milliy hisoblar tizimi – iqtisodiy statistikaning uslubiy negizi.
13. Aholi statistikasi.
14. Mehnat bozori statistikasi.
15. Milliy boylik statistikasi.
16. Yalpi ichki mahsulot statistikasi.
17. Milliy daromad va milliy hisoblar tizimidagi boshqa daromad ko'rsatkichlari.
18. Tashqi iqtisodiy faoliyat statistikasi.
19. Moliya-kredit tizimi statistikasi.
20. Aholi turmush darajasi statistikasi.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademguruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Statistika faniga kirish
2. Statistik ma'lumotlarni to'plash nazariyasi va amaliyoti
3. Statistik jamlash va guruhlash
4. Statistik ma'lumotlarni jadval va grafiklarda tasvirlash
5. Tasviriy statistika ko'rsatkichlari
6. O'rtacha miqdorlar
7. Statistika variatsiyani baholash usullari va dispersion tahlil asoslari
8. Dispersiya. Dispersiyalar turlari
9. Statistik tadqiqotlarda tanlama kuzatishning qo'llanilishi
10. Tanlab kuzatish xatosi, tanlanma to'plam zaruriy miqdorini aniqlash va tanlab kuzatish natijalarini tarqatish yo'llari
11. O'zaro bog'lanishlarni statistik o'rganish
12. O'zaro bog'lanishlar zichligini statistik o'rganish
13. Dinamikani statistik o'rganish uslubiyati
14. Dinamika qatorlarida prognozlash
15. Iqtisodiy indekslar
16. Statistika amaliyotida iqtisodiy indekslarini qo'llash yo'nalishlari
17. Aholi statistikasi
18. Aholi harakatining statistik ko'rsatkichlari
19. Mehnat bozori statistikasi
20. Mehnat resurslari balansi
21. Milliy hisoblar tizimi va makroiqtisodiy ko'rsatkichlar tizimi
22. Yalpi ichki mahsulot hajmini hisoblash usullari
23. Milliy daromad statistikasi

	<p>24. Milliy boylik statistikasi 25. Asosiy va aylanma kapital statistikasi 26. Moliya bozori statistikasi 27. Pul muomalasi va kredit statistikasi 28. Sug'urta bozorini statistik o'rganish 29. Tashqi iqtisodiy faoliyat statistikasi 30. To'lov balansi 31. Aholi turmush darajasi statistikasi 32. Aholi pul daromadlari va xarajatlari balansi</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan individual topshiriqlar variantlarini ishlab topshirishlari tavsiya etiladi.</p>
3.	<p style="text-align: center;">V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - statistik masalalarni yechish, statistik tasniflash va uning o'ziga xos xususiyatlarini talqin qilish haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak; (bilim) - masalalar ustida statistik kuzatish tashkil etish, statistik jadval va grafiklarni tushunarli qilib tuzish, guruhlash turlari, MHTning asosiy hisoblamalarini tuzish va ularning ko'rsatkichlarini aniqlash haqida bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) - mutloq va nisbiy ko'rsatkichlarni bilish, o'rtacha miqdorlar va variatsiya ko'rsatkichlarini o'rganishi, milliy boylik hajmi va uning indeksini hisoblash, milliy daromadni taqsimlash usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) - mamlakatning xalqaro mehnat taqsimotida qatnashish darajasini ifodalovchi ko'rsatkichlarni tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ma'ruzalar; - real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; - esse, tezis va maqolalar yozish; - vaziyatli topshiriqlarni (keys-study) yechish; - jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim; - muhokamalarda ishtirok etish; - kichik guruhlarda ishlash; - loyiha ishi bajarish; - mustaqil ishlarni bajarish; - taqdimot tayyorlash; - turli darajadagi testlarni yechish; - so'rovlar o'tkazish; - aholi ro'yxatlarini o'tkazishda ishtirok etish.
5.	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy hamda oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni topshirishi zarur.</p>

6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. James T. McClave, Terry Sincich. Statistics. -12th ed. 2013. -814 p. 2. Shodiyev X. va Xabibullayev I. Statistika: darslik. –T.: “Iqtisod-moliya”, 2019. -454 b. 3. Soatov N.M, Nabiyeu X, A.H Ayubjonov. Amaliy statistika: darslik. –T.:Iqtisodiyot. 2020.-298 b. 4. Soatov N. Statistika. Darslik. –T.: Abu Ali Ibn Sino, 2003. -743 bet. <p style="text-align: center;">Qo‘shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Soatov N.M., Nabiyeu X., Ayubjonov A.H. Statistika. Darslik. –T.: TDIU, 2019. -815 bet. 6. Shadiyev X.A., Habibullayev I., Rashitova N.X., Xo‘jaqulov X.Dj., Qoraboyev A.R., Abdullayev S., Xodjayeva M.N., Ismoilov G‘.I. “Statistika bo‘uicha praktikum”. –T.: “Iqtisod-moliya”. 2015. 336 bet. 7. Ayubjonov A.H., Mamatqulov B.X., Sayfullayev S.N. “Statistika fanidan amaliy mashg‘ulotlarni o‘tkazish uchun o‘quv qo‘llanma”. –T.: TDIU, 2016. -180 bet. <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. www.stat.uz – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi rasmiy sayti. 9. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali. 10. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi.
7.	<p style="text-align: center;">Fanning o‘quv dasturi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institutida ishlab chiqilgan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas‘ullar: Sh.A.Turobov - “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida katta o‘qituvchisi, i.f.f.d. (PhD).</p>
9.	<p>Taqrizchilar: S.Samiyev - QarMII, “Moliya” kafedrasida mudiri dotsenti, i.f.f.d. (PhD) S.R.Egamberdiyeva - QarMII, “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida dotsenti, iqtisodiyot fanlari nomzodi</p>

